

Hvad må en ledsager til voksne hjælpe til med?

Hvad må en ledsager efter servicelovens § 97 hjælpe med under ledsagelsen? Der kan opstå tvivl om, hvilke opgaver ledsageren må tage sig af i forbindelse med ledsagelsen af borgeren.

Denne udgave af praksisnyt omhandler ledsageropgaver efter servicelovens § 97.

Lovgivningen

Efter servicelovens § 97 skal ledsagelse tilbydes til personer under folkepensionsalderen, dog således at aldersgrænsen ikke kan blive mindre end 67 år, der ikke kan færdes alene på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Efter ledsagebekendtgørelsens § 4 indeholder ledsage-ordningen ikke socialpædagogisk støtte, men udelukkende ledsagelse til aktiviteter, som borgeren selv bestemmer indholdet i. Ordningen er således begrænset til personer, der kan efterspørge individuel ledsagelse uden socialpædagogisk indhold.

Bemærk, at nogle borgere kan have behov for socialpædagogisk hjælp til en bestemt type aktiviteter, men ikke behov for denne hjælp til andre typer aktiviteter. Ankestyrelsen har i principafgørelse 78-15 præciseret, at en borger kan være berettiget til forskellige former for ledsagelse med forskellige formål og støttebehov.

Det betyder, at kommunen ikke bare generelt kan vurdere, om borgeren har behov for socialpædagogisk bistand til deltagelse i aktiviteter. Kommunen skal således forholde sig til de konkrete aktiviteter, som borgeren ønsker at anvende ledsagetimerne til. Dette betyder, at der vil være aktiviteter, som borgeren kan deltage i uden socialpædagogisk støtte, og andre aktiviteter hvor borgeren har behov for socialpædagogisk støtte for at kunne deltage i aktiviteten.

Ledsageopgaver

I Vejledning om ledsageordning m.v. er det anført i pkt. 11, at ledsageopgaven afspejler borgerens handicap og ledsagebehov. Fra vejledningen:

”For borgere med fysiske handicaps kan ledsageren f.eks. støtte borgeren, når denne skal udendørs, finde varer under indkøb, tage dem ned fra hylderne og bære indkøbte varer hjem. Ledsageren kan hjælpe til med kørestolen ved besværlige passager, køre bil for borgeren, eventuelt tage med ud i naturen, i biograf eller til andre forlystelser. For borgere som f.eks. spastikere eller andre, der har svært ved at gøre sig forståelig over for fremmede, kan ledsageren hjælpe til med kommunikationen.

For blinde eller svagtseende kan der ligeledes hjælpes til med indkøb af dagligvarer eller tøj og gaver, eller med andre aktiviteter, hvor borgeren skal bruge hjælper, f.eks. motionere på tandemcykel, være med ved svømning eller andre fritidsaktiviteter. Hvis brugeren af ledsageordningen er forælder, kan ledsageren i forbindelse med forældrens ledsagelse af børnene hjælpe med de funktioner, som

forælderen ellers ville varetage i forbindelse med ledsagelsen til f.eks. skolearrangementer, barnets fritidsaktiviteter m.v. eksempelvis hjælpe med at bære barnets taske, hente forplejning ved arrangementet m.v.

Ledsageren må være opmærksom på, hvordan borgeren har det, og være klar til at sørge for hjælp, hvis borgeren får anfald eller bliver dårlig.”

Hjælp til kommunikation: En ledsager må gerne hjælpe en borger med manglende sprog m.v. med at kommunikere med andre, som ikke kender borgeren. Det fremgår dels af vejledningen som nævnt ovenfor, dels af principafgørelse 74-10. Afgørelsen omhandler en borger, der ikke kunne tale, skrive eller på anden måde gøre sig forståelig.

Borgeren kunne færdes alene i lokalområdet, men på grund af sit manglende sprog, blev besøg hos fx tandlæge, frisør, bibliotek og forretninger væsentligt besværet. En ledsager kunne derfor hjælpe borgeren med at gøre sig forståelig overfor fremmede, som ikke kendte borgeren, hvilket havde stor betydning for borgerens muligheder for at gennemføre og udnytte de tilbud, som var uden for hjemmet.

Indkøb: En ledsager kan som nævnt i vejledningen hjælpe en borger med at foretage indkøb af dagligvarer m.v. Kommunen kan dog ikke afslå at bevilge hjælp til indkøb af dagligvarer jf. servicelovens § 83, hvis borgeren ikke ønsker at anvende sine ledsagertimer til dette formål.

Ankestyrelsens tidligere Juridisk Hotline har udtalt sig herom i vejledende svar af den 5.11.2015:

”Hvis borgeren har ret til støtte til indkøb efter servicelovens § 83, kan han vælge, om han vil benytte sig af denne ordning, eller om han vil anvende de bevilgede timer til ledsagelse til at købe ind. Om borgeren bruger ledsagelse til indkøb af almindelige dagligvarer eller andre indkøb er ikke afgørende.”

Problematikken har ligeledes været behandlet i principafgørelse C-31-08, som nu er gjort historisk og indarbejdet i principafgørelse 3-19.

Svømmehal: Ankestyrelsens tidligere Juridisk Hotline har vedrørende opgaver i forbindelse med ledsagelse til svømmehal den 10.11.2015 svaret på spørgsmålet ”Kan man få ledsagelse efter serviceloven til at komme i svømmehallen?”:

Ankestyrelsens vejledende svar:

”Det er vores umiddelbare opfattelse, at borgeren som udgangspunkt selv skal kunne udføre de aktiviteter, som borgeren ønsker ledsagelse til. Samtidig er det ikke udelukket, at ledsageren kan støtte borgeren i forbindelse med aktiviteten, fx. i forbindelse med omklædning og klargøring til at kunne komme i vandet eller yde støtte til at borgeren kan komme i vandet.”

Ankestyrelsen har i principafgørelse 52-15 fastslået, at der er opgaver, som ikke er en ledsageropgave efter servicelovens § 97.

Der er ikke lovhjælp til at anvende ordningen til aktiviteter, der er lægeordineret – eksempelvis fysioterapi i form af bassintræning eller ridefysioterapi.

Ankestyrelsen fastslår i principafgørelsen, at borgeren i stedet for var berettiget til hjælp efter servicelovens § 85/ socialpædagogisk støtte, da han havde en betydelig nedsat fysisk funktionsevne og havde behov for hjælp i omklædningsrummet samt guidning og støtte i vandet i forbindelse med lægeordineret bassintræning.

Ikke ledsageopgaver

Børn: Det er ikke en ledsageopgave at tage sig af borgerens eventuelle børn. I principafgørelse C-20-03 fastslår Ankestyrelsen, at en borger, der er bevilget en ledsageordning, bl.a. kan vælge at bruge sine ledsagertimer til aktiviteter sammen med sine børn. Ledsagerens opgaver er dog kun at tage sig af brugeren. Fra afgørelsen:

”Da ledsageordningen alene omfattede selve ledsagelsen af brugeren, måtte aktiviteter sammen med børn forudsætte, at børnene var selvhjulpne, og at brugeren i øvrigt var i stand til at påtage sig det fulde ansvar for børnene, når de var med.”

Det udelukker dog ikke, at ledsageren som anført i vejledningen kan hjælpe med f.eks. at bære barnets taske og hente forplejning ved skolearrangementer m.v. Det vil sige,

- borgeren har det fulde ansvar for barnet, men ledsageren kan hjælpe med mindre praktiske gøremål. Det ligger dog uden for ledsageordningens formål f.eks. at skifte ble på et mindreårigt barn.

Rengøring: Det er ikke en ledsageopgave at hjælpe til med rengøring i borgerens hjem.

Praktisk hjælp i hjemmet skal søges efter servicelovens § 83. Formålet med ledsagerordningen er, at denne skal medvirke til, at borgeren kan deltage i aktiviteter som foregår uden for hjemmet og efter eget valg.

Ledsageropgaver på grænsen

En række opgaver, som en borger ønsker hjælp til af sin ledsager, kan ligge på grænsen til at være socialpædagogiske opgaver eller plejeopgaver, som ledsageren ikke må varetage. Ankestyrelsens Juridisk Hotline udtalte sig generelt om afgrænsningen af ledsageopgaver den 23.5.2016 i forbindelse med besvarelsen af spørgsmålet ”Kan hjælperen under ledsagelse efter ser-vice-loven hjælpe med medicin og tømning af urinpose?”:

”I vurderingen af, om en opgave kan være foreneligt med en ledsageordning indgår, at der ikke kan være omfattende arbejde forbundet med dette eller kræve specialviden om håndtering og dosering m.v.”

Medicin: Herom udtalte Juridisk Hotline sig i samme vejledende svar som nævnt ovenfor:

”For så vidt angår medicingivning er det vores umiddelbare vurdering, at det næppe er foreneligt med en ledsageordning. Dette spørgsmål beror dog også på en konkret vurdering.”

Tømning af kateterpose: Denne opgave er ikke en ledsageopgave, fremgår det af daværende Sociale Nævn, Statsforvaltningen Midtjyllands praksisundersøgelse fra 2011, ”Afslag på ledsagerordning efter service-lovens § 97”.

Fra undersøgelsen:

”Der var meddelt afslag på ansøgningen med henvisning til, at ledsageordningen ikke omfatter hjælp til tømning af kateterpose, der betragtes som en plejeopgave. Vi vurderer, at afslaget er korrekt, da hjælp til at tømme kateterpose

ikke kan anses for omfattet af de opgaver, som en ledsager kan pålægges. ... Ledsageordningen skal supplere service-lovens øvrige ydelser, men ikke erstatte dem, og omfatter således ikke fx praktisk hjælp i hjemmet.”

Heroverfor står en vejledende udtalelse fra Juridisk Hotline, der i samme vejledende svar som nævnt ovenfor anfører:

”I hvilket omfang hjælp til tømning af urinpose også kan være omfattet beror på en konkret og individuel vurdering.”

Afrunding

Ledsageordningen omfatter selve ledsagelsen, hvor de opgaver, som ledsageren skal løse, ikke må være af socialpædagogisk, plejemæssig eller behandlingsmæssig karakter. Ledsageropgaverne må således ikke kræve, at ledsageren skal have en særlig og/eller faglig indsigt. Ledsagelse skal derudover ske til aktiviteter, som foregår uden for hjemmet. Der er dog en række grænsetilfælde, hvor den individuelle og konkrete vurdering må afklare, om det er en ledsageopgave omfattet af servicelovens § 97. Hvis du er interesseret i at læse mere omkring lovgrundlaget og Ankestyrelsens principafgørelser, kan du læse mere på Retsinformation.dk

I dette Praksisnyt er henvist til:

[78-15](#)

[Serviceloven](#)

[74-10](#)

[Ledsagerbekendtgørelsen: Bekendtgørelse om betingelser for ledsageordningen efter serviceloven nr. 235 af 9. marts 2012](#)

[3-19](#)

[52-15](#)

[Vejledning om ledsageordning, kontaktperson til døvblinde, funktionsevne metoden, beskyttet beskæftigelse og aktivitets- og samværstilbud nr. 9286 af 26. april 2018](#)

[C-20-03](#)

Praksisundersøgelser:

[Sociale Nævn, Statsforvaltningen
Midtjyllands praksisundersøgelse fra 2011](#)

Ankestyrelsen principafgørelser: